

GENEL KURUL KARAR

ERGÜN POYRAZ BAŞVURUSU (2)

Başvuru Numarası : 2013/8503

Karar Tarihi : 27/10/2015

Başkan : Zühtü ARSLAN

Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili : Engin YILDIRIM

Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR

: Serruh KALELİ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Celal Mümtaz AKINCI

Erdal TERCAN

Muammer TOPAL

Hasan Tahsin GÖKCAN

Kadir ÖZKAYA

Rıdvan GÜLEÇ

Raportör : Yunus HEPER

Başvurucu : Ergün POYRAZ

Vekili : Av. Levent TÜRKOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yazmış olduğu kitap nedeniyle başvurucunun tazminat ödemeye mahkûm edilmesinin ifade ve basın özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 22/11/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun belirlenen eksiklikleri tamamlanmış ve Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 18/4/2014 tarihinde, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı 30/9/2014 tarihinde, kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar vermiştir.

5. Adalet Bakanlığına (Bakanlık) başvuru konusu olay ve olgular bildirilmiş, başvuru belgelerinin bir örneği görüş için gönderilmiştir. Bakanlığın 27/10/2014 tarihli görüş yazısı 31/10/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş; başvurucu, görüşünü süresi içinde 7/11/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. İkinci Bölümün 15/10/2015 tarihinde yaptığı toplantıda başvurunun, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu; siyasi partiler, siyasi faaliyette bulunan dinî cemaatler ve bunların aralarındaki ilişkiler konularında kitapları olan bir yazardır. Başvurucu, Ergenekon soruşturması olarak bilinen soruşturmalar kapsamında tutuklanarak yargılanmış ve toplam 29 yıl 7 ay hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmıştır. Başvurucu, 6 yıl 9 ay tutuklu kalmasının ardından 11/3/2014 tarihinde tahliye edilmiştir. Başvurucu hakkındaki ceza davası henüz Yargıtay aşamasında olup kesinleşmemiştir.

9. Başvuruya konu "*Musa'nın Gülü*" isimli kitap, 2007 yılı Mayıs ayında yayımlanmıştır. Söz konusu kitapta, kitabın yayımlandığı tarihte cumhurbaşkanlığına aday olan Abdullah Gül hakkında bazı değerlendirmelere yer verilmiştir.

10. Davacı Abdullah Gül tarafından kitapta yer alan bazı ifadelerin doğru olmadığı, şeref ve itibarına zarar verdiği iddiasıyla başvurucu hakkında 11/7/2007 tarihinde manevi tazminat davası açılmıştır. Davacı,

i. Kitapta yer alan ifadelerin gerçek dışı ve iftira niteliğinde olduğunu, kişisel ve ailevi değerlerine, şeref ve haysiyetine saldırı teşkil ettiğini; 1997 yılında devlet bakanlığı, 2003 yılında başbakanlık, dava tarihinde başbakan yardımcılığı ve dışişleri bakanlığı yaptığını ve devlet görevi gereği yaptığı görüşmelerin ve yaşam şeklinin çarpıtılarak ifade edildiğini ve sanki Türk Devleti aleyhine faaliyetler gibi sunulmaya çalışıldığını,

ii. Başvurucunun yalnızca kendisinin toplumsal itibarını zedelemek amacıyla hareket ettiğini; davaya konu kitabın tasarımının, kullanılan renklerin, kapak tasarımının, ön sözün, arka kapağın, içeriğinin, kitapta yer alan başlıkların, ifadelerin kullanım tarzının kamuoyunu yönlendirmek, tahrik etmek, kendisinin siyasi ve kişisel itibarını zedelemek, kişilik hakkına saldırıda bulunmak amacıyla yönelik olduğunu,

iii. Kitabın tasarımının, kullanılan renklerin ve kapak tasarımının bir bütünlük arz ettiğini ve siyonist yıldız içerisinde resminin kullanıldığını, kendisinin "ajan", "vatan haini" ve Türkiye aleyhine faaliyette bulunan bir şahıs olarak nitelendirildiğini,

iv. Türklüğe karşı bir tutum içerisinde olduğu, "*İngiliz, Amerikan ve Yahudiler için çalıştığı*", "*Amerikan vatandaşı olduğu*", "*İngiliz istihbarat servisleri için çalışacak kişilerden biri olduğu ve o şekilde yetiştirildiği*" gibi ifadelere yer verildiğini,

v. Kitabın 9. sayfasında “Yıllarca Kayserili olduğumu söyleyen Gül ailesi aslında Kayseri’ye 1915 yılında Siirt’ten göçmüştü. Aile; çevreye kendini Arap olarak tanıtmıştı. Oysa Araplıkla hiçbir ilgileri yoktu.” denildiğini ve devamında Recep Tayyip Erdoğan ile kendisinin -Musa Peygamber ve kardeşi Harun Peygambere benzetilerek- “yalancı” ve “Yahudi” olarak nitelendirildiğini, kendisinin Siirt’ten göç ettiği ve Yahudi olduğu yönündeki iddianın doğru olmadığını, davaya konu kitapta bu konuyla ilgili tek bir kanıt bulunmadığını,

vi. Kitabın 14. sayfasında, “Abdullah Gül, Siirt göçmeni olduğu yanında yıllarca içinde taşıdığı Yahudi ve Amerikan aşkını dahi gizledi”, 16. sayfasında, “Atatürk’ün bu düşüncelerine inat olarak; Kayseri Lisesi’nden Atatürk düşmanı bazı isimlerin yetiştirilmesine başlandı. Laik demokratik cumhuriyetin temellerine dinamit koymak için birbirleriyle yarışan bazı isimler de buradan mezun oldu.” denilmek suretiyle kendisinin Atatürk ve laik demokratik cumhuriyet düşmanı olarak nitelendirildiğini,

vii. Yine aynı sayfada “Abi Macit Gül aldığı ihaleler sonrası Kayseri’de fabrika sahibi oldu” denilerek ihalelerin, kendisi tarafından kardeşine verilmiş gibi bir algı oluşturulduğunu, söz konusu iş yerinin 1970’li yıllarda Kayseri Tayyare Fabrikasından emekli olan babası Ahmet Hamdi Gül tarafından kurulduğunu, bu nedenle belirtilen hususun gerçek dışı olduğunu,

viii. Kitabın 18. sayfasında “MTTB’nin etkin isimleri arasında yer alan Gül ve arkadaşları ülkücüler ile solcuların arasındaki kavgalardan azami ölçüde yararlanıyor ve olayları bıyık altından gülererek seyrediyorlardı.” denilerek kendisinin “provokatör”, “ülkeyi kargaşaya sürükleyen bir kişi” olarak gösterildiğini,

ix. Kitabın 23. sayfasında, “Bu durum; her halde birisi kiliseden çıkarken gördüğünde ‘burada ne arıyorsun’ sorusunun peşin verilmiş cevabıydı” diye iddia edildiğini, bu sayfanın başlığının “Kilise’de namaz kılmış” olarak belirtildiğini, kendisinin Hristiyan olduğunun iddia edildiğini,

x. Kitabın 24. sayfasında “İngiliz istihbarat servislerinin yurt dışı görevlere gönderilecek ajanlarının önemli bir bölümü Exeter Üniversitesi’nde eğitim görür... Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Exeter Üniversitesi’nde 2 yıl eğitim öğretim görmüştür”, 25. sayfasında “ABD’nin en sevdiği islamcı (!) tiplmesi içinde yer alan Gül, ABD, İsrail, İngiltere, Fethullah Gülen ve Tayyip Erdoğan’dan destek alarak Fazilet Partisi Genel Başkanlığına adaylığını koydu”, 26. sayfasında “Bu isimler memleketin hizmetinde kullanılıyorlardı. Tabi ki o memleket ABD, İngiltere ve İsrail’di”, 28. sayfasında “Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanı adayı olan Abdullah Gül, görüldüğü gibi özellikle ABD ve İngiltere’nin derin devleti ile yakın ilişkiler içinde olan bir kişidir.”, 30. sayfasında “Oğullarının işi ABD’den” denildiğini,

xi. Kitabın 32. sayfasında “Gül’ün Bakanı olduğu dışişleri davaya Mason Avukat Münci Özmen’i göndermiş ve karar türban aleyhine çıkmıştı.” denilerek masonlar ile bağlantısı olan bir kişi olarak gösterildiğini,

xii. Kitabın 34. sayfasında “Türkiye’de Cumhuriyetçi dönemin sonu geldi. Kesinlikle laik sistemi değiştirmek istiyoruz.” ifadesinin müvekkili tarafından kullanıldığının iddia edildiğini, bu ifadelerle ilgili olarak yayın yapan Cumhuriyet gazetesinin 29/4/2007 ve 1/5/2007 tarihli nüshaları hakkında müvekkili tarafından dava açıldığını, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2007/381 Esas sayılı dosyasında 5/5/2007 tarihinde söz konusu gazetede haberlerle ilgili ihtiyati tedbir kararı verildiğini ve bu şekilde yayın yapılmasının yasaklandığını, davaya konu kitapta bu Mahkeme kararına aykırı hareket edildiğini,

xiii. Kitabın 34. sayfasında “Cumhuriyetle kavgalı bir Cumhurbaşkanı adayı olduğunu net bir şekilde ortaya koyuyor.”, “Gül’ün temsil ettiği çevrelerin attığı tohumların

nasil yeşerdiği ise, Ankara'da acı tecrübelerle yaşanmış ancak Danıştay baskınından da ders çıkarılmamıştı.”, 37. sayfasında “Dört dönem Kayseri Milletvekili seçilen Gül, İsrail, ABD ve İngiliz başkonsolosluklarının denetiminde Recep Tayyip Erdoğan ile birlikte AKP'yi kurdu.”, 44. sayfasında “Kayıp Trilyon Sanığı” başlığı kullanılarak bu başlık altında “Gül'ün Cumhurbaşkanı olması durumunda, kayıp trilyon davasından yararlanıp yararlanmayacağı gelecek günlerde netleşecek.” denildiğini, oysa aynı konuda Ankara 6. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından kendisi aleyhine açılan davanın reddine karar verildiğini, davalının tek amacının gerçek dışı beyanlar ile kendisine zarar vermek olduğunu,

xiv. Kitabın 48. sayfasında “Foxman ve ekibi Ankara'da Abdullah Gül ve Fehim Adak'la görüşüyor, doğrudan Amerikan yönetiminin önemli ve stratejik mesajlarını iletiyorlardı... Yahudilerin ve ABD'lilerin güvenini kazanıyordu.” 53. sayfasında “Yalçın Küçük, Gül'ün eşi için, 'ibrani' dediğinde elektriğe tutulmuş bir Toy gibi çırpınıyor, hemen kağıda kaleme sarılıp mektup yazıyordu.” denilerek kendisinin toygillerden, böcek ve tane ile beslenen, eti için avlanan, kızıl tüylü bir kuş olarak gösterildiğini; kitabın aynı sayfasında, “Gelin Yalçın Küçük'e hakvermeyin... Ahmet Erteğün'ün tam ismi; Ahmet Münir Erteğün'dü. Gül'ün oğlunun ismi ise Ahmet Münir'di. Ahmet Erteğün'ün annesinin adı Hayrunnisa iken Gül'ün eşinin adı da Hayrunnisa'ydı. Tesadüftür, tesadüf (!!!??), Ahmet Erteğün'ün eşinin adı Mica idi ve kendisi Hristiyan'dı. Ahmet Erteğün ABD vatandaşı ve ABD derin devletinin en önemli isimlerindendi.” denilmek suretiyle isim benzerliklerini kullanarak imada bulunulduğunu,

xv. Kitabın 57. sayfasında “Gül, gizli dünya devletinde” başlığı kullanılarak imada bulunulduğunu, 60. sayfasında “Gül ve Derin Amerika”, 64. sayfasında “Abdullah Gül'ün Gizli İşleri” başlıkları atıldığını ve 64. sayfada “Abdullah Gül denince insanın aklına, hemen İngiltere, İsrail ve ABD'lilerle gizli görüşmeler yapan bir isim geliyordu.” denildiğini,

xvi. Kitabın 66. sayfasında kendisinin ABD Dışişleri Bakanı ile gizli bir anlaşma yaptığını ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine hareket ettiğinin iddia edildiğini, 77. sayfasında “İşte size uzak görüşlü ve gerçekçi bir devlet adamının! sözleri” ifadelerine yer verilerek kinaye yapıldığını, dar görüşlü ve yalancı olduğunun ima edildiğini,

xvii. Kitabın 89. sayfasında “... 30-35 yıldır bir arada olan insanların birlikteliğinde Yağma-Talan-Soygun ve Vurgun had safhaya ulaştı.” denildiğini, 90. sayfasında “Biz bu ülkenin WASP'larıyız.” sözünün kendisine atfedildiğini, WASP'ların CIA denetiminde faaliyet gösterdiğinin belirtildiğini, 92. sayfasında “Abdullah Gül'de Türklükten Rahatsız” başlığı atıldığını,

xviii. Kitabın 94 ve 95. sayfalarında “Ne Mutlu Türküm Diyene” sözünden rahatsızlık duyduğunun iddia edildiğini, bu şekilde kendisinin Türk düşmanı olarak gösterilmeye çalışıldığını, 97. sayfasında “Bir devlet adamı (!) ve cumhurbaşkanlığı adayı (!) düşünün ki, Atatürk'ün 'Ne Mutlu Türküm Diyene' özdeyişi ile alay ediyor, aşağılıyor, karşı çıkıyor...” denildiğini, kendisinin bu sözlerle alay etmediğini, aşağılamada bulunmadığını ve karşı çıkma amacı içinde olmadığını,

xix. Kitabın 95. sayfasında “Ne yazık ki mert, dürüst ve yürekli olamıyor. Sözlerinin arkasında bile duramıyor.” denilmek suretiyle müvekkilinin namert, yalancı ve korkak olarak nitelendirildiğini, 106. sayfasında “Harf Devrimine De Karşılar Mı?”, 107. sayfasında “Kemalizm Moral Bozuyor veya Gül'ün Röntgeni”, 110. sayfasında “Atatürk'ün İlkeleri Rahatsız Etmis”, 112. sayfasında “Ne Mutlu Türküm Diyene Sözüne Duyulan Kin”, 118. sayfasında “Kemalizmi Yaşatanları mı Vuracaksınız” başlıklarının kullanıldığını, son başlığın altında “...o kuklaların arkasındaki kuklacıkları vurmamız gerekir ve onları tespit etmemiz gerekir.” denildiğini ve beyanlarının çarpıtıldığını,

xx. Kitabın 125. sayfasında “*Alman Vakıfları, Leyla Zana ve Gül*” başlığı altında “*Abdullah Gül, Başbakanlığı zamanında Avrupalılara, Leyla Zana ve arkadaşlarının durumlarını en kısa zamanda düzeltme sözü veriyor, PKK'lılara bayram yapıyor, çok geçmeden Zana ve arkadaşları tahliye ediliyordu.*” denilmek suretiyle terör grubu ve temsilcileri ile çalıştığının iddia edildiğini, bu iddiaların gerçeklikten uzak olduğunu,

xxi. Kitabın 142. sayfasında Abdullah Öcalan'ın kendisine mektup yazdığından, mektupta idam cezasının kaldırılmasını istediğinden ve 14/7/2004 tarihinde idam cezasının kaldırılarak sanki bu mektup üzerine idam cezası kaldırılmış ve Abdullah Öcalan'ın isteğini yerine getirmeye çalışmış gibi gösterildiğini, bu sözlerin kendisine zarar vermek amacıyla sarf edildiğini, Öcalan'ın sayısız kişiye sayısız mektup yazdığını; mektup sahibi ile herhangi bir ilişkisinin, konuşmasının, görüşmesinin ve fikir birliğinin mevcut olmadığını,

xxii. Kitabın 150. sayfasında belirtilen hususu kuvvetlendirmek amacıyla “*APO'dan mektuplar alan ve Apo'nun dileklerinin çözümünü için uğraşan, Başbakan Gül, kendilerine oy veren insanlara gideceği yerde önce PKK ile bağlantılarının kanıtlandığı Apo'dan aldıkları talimatlarla hareket ettikleri kesinleşen Leyla Zana ve arkadaşlarının hapisten kurtulması için mücadele veriyor onların yeniden yargılanmalarını sağlıyordu*” denildiğini ve kendisinin PKK yanlısı ve Abdullah Öcalan ile yandaşlarına hizmet eden bir kişi olduğu hususunda insanların inandırılmaya çalışıldığını,

xxiii. Kitabın 169. sayfasında, “*Gül'ün ABD Vatandaşlığı*” başlığı altında “*Gül, Amerikan vatandaşı olduğunu neden gizliyor.*” şeklinde ifadeye yer verildiğini ancak ABD vatandaşı olduğuna dair herhangi bir kanıt ve belge sunulmadığını,

xxiv. Başvuruya konu kitapta haber verme sınırlarının aşılarak kendisine hukuka aykırı olarak saldırıda bulunulduğunu, eleştiri ve nezaket sınırlarının aşıldığını, haksız şekilde suçlanarak manevi varlığının zedelendiğini, basına tanınan ayrıcalığın sınırsız olmadığını, kişilik haklarına saygı gösterilmesi gerektiğini, yayının salt toplum yararı gözetilerek yapılması gerektiğini, bu ilke ve kurallar gözetilmeden yapılan yayının hukuka aykırı ve kişilik haklarına saldırı oluşturduğunu iddia ederek manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

11. Başvurucu, İlk Derece Mahkemesindeki savunmasında davacının iddialarına cevap vermek fırsatı bulmuştur. Başvurucu,

i. Başvuruya konu kitapta kaynaklara dayalı olarak alıntılar yapıldığını, kitabın objektif bilgiler içerdiğini; belgelere dayalı, gerçek ve güncel olduğunu, gerçek dışı hiçbir bilgi olmadığını, öz ve biçim dengesinin korunduğunu, konu ile ifade arasındaki bağlılığın sağlandığını, kitapta yer alan bilgilerin kamu yararına yönelik ve toplumsal ilgiyi taşıdığını,

ii. Davacının kurumsallaşmış bir şahsiyet olduğunu ve sert eleştirilere muhatap olacağını bilerek siyasi faaliyette bulunduğunu, sadece kitabın ön kapağındaki resimden hareketle “*ajan, vatan haini ve/veya Türkiye Cumhuriyeti aleyhine faaliyetlerde bulunan*” kişi olduğuna ilişkin çıkarımın davacı tarafa ait olduğunu,

iii. Kitapta yer alan ve davacıya atfedilen sözlerin tamamen davacının kendisine ait olduğunu, kitapta ilgili kaynakların gösterildiğini, daha önce yayımlanan haber veya yazılardan alıntı yapılmasının davacının kişilik haklarını ihlal etmeyeceğini,

iv. Davacının; isminin yer aldığı haberlere, kitaplara ve yazılara karşı dava açmayarak ve tezkip etmeyerek yazıların gerçekliğini kabul ettiğini ancak bu yazıların yer aldığı kitaptaki hususların kişilik haklarını ihlal ettiğini ileri sürdüğünü,

v. Davacının kendi açıklamalarının okurlara aktarıldığını, kitap bir bütün olarak değerlendirildiğinde hâlen iktidarda olan bir partideki gelişmelerin aktarıldığını, okurların bilgilendirildiğini, ülkeyi yönetenlerin siyasi bakışlarının kamuoyuna duyurulduğunu, kamu

yararının ön planda tutulduğunu, ülkenin yönetimini elinde tutanlar hakkında kamuoyunun bilgi sahibi olmasının sağlandığını,

vi. Kitapta davacının ismi geçen yerlerde şahsiyet haklarına herhangi bir tecavüzün söz konusu olmadığını, özle biçim dengesinin bozulmadığını belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

12. Ankara 6. Asliye Hukuk Mahkemesi 21/7/2009 tarihli kararı ile davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Davacının Cumhurbaşkanı olmazdan önce siyasi bir kimliği olup, aynı zamanda Bakanlık, Başbakan Yardımcılığı ve Başbakanlık görevlerinde bulunmuştur. Yapmış olduğu bazı temaslar kamuoyunu ilgilendirdiğinden, davaya konu kitaptan önce de bazı yayın organlarında haber konusu yapılmış ve eleştirilmiştir. Davacı vekili yapılan yayınlar ile ilgili olarak yukarıda belirtilen dışında başka bir dava açıldığını ileri sürmemiştir. Ülkeleri yöneten kişilerin yapmış olduğu bazı temasların ve almış oldukları bazı kararların olduğu gibi kamuoyuna aktarılması söz konusu değilse de, alınan bazı kararların ve yapılan bazı temasların kamuoyunu bilgilendirme amacıyla sunulmaması durumunda kamuoyunda tartışılmakta ve basında eleştirilmektedir. Basının hak ve görevleri arasında kamuoyunu bilgilendirmek, eleştirilerde bulunmak, kamuoyu oluşturmak, böylece demokrasinin daha iyi işlemlenmesini sağlamak gibi bir işlevi söz olduğundan, siyasete giren kişilerin ise, siyasete girerken haklarında bir takım yayınlar yapılabileceğini, bu yayınların bazen sert eleştiri mahiyetinde olabileceğini kabul ederek bu tercihi yaptıklarından, yapılan sert eleştirilere katlanmak durumundadırlar, bazen bu eleştiriler kişilik haklarına saldırı da oluşturabilir. Eğer yapılan yayının yapılmasında kamu yararı bulunuyorsa, kişilik hakları yerine kamu yararına üstünlük tanımak söz konusu olabilir. Davaya konu kitap içinde yazılanların gerek gerçeklik unsurunu taşıması gerek güncel olması gerekse kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla kamu yararının söz konusu olması nedeniyle davacının kişilik hakları yerine kamu yararına üstünlük tanınmıştır. Özle biçim arasındaki dengenin korunduğu kanaatine varılmıştır. Bu nedenle davaya konu kitaptaki yazılanların hukuka uygun olduğu sonucuna varılmış, davalı tarafın sunmuş olduğu deliller karşısında davanın reddine karar vermek gerekmiştir."

13. Kararın temyizi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 15/2/2011 tarihli ilamı ile İlk Derece Mahkemesinin kararını, delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmediği gerekçesi ile onamıştır.

14. Davacı tarafından yapılan karar düzeltme talebi üzerine aynı Daire 8/12/2011 tarihli ilamı ile karar düzeltme talebinin kabulüne ve İlk Derece Mahkemesinin kararının bozulmasına karar vermiştir. Yargıtayın gerekçesi şöyledir:

"Davacı yayın tarihinde Dışişleri Bakanı ve Cumhurbaşkanı adaydır. Davalı yazar tarafından yazılan 'Musa'nın Gülü' adlı kitabın kapak tasarımında kırmızı renk tercih edilerek 'Davutun Yıldızı-Siyonist Yıldız' kullanıldığı, bu yıldızın içerisinde davacının akademisyen sıfatıyla giydiği cübbeli ve kepli resmin yerleştirildiği, bununla davacının -İsrail ve Yahudilik- ile bağlantısının varlığına dair okuyucu üzerinde şüphe yaratılmasının amaçlandığı, yine kitap içerisinde ve arka sayfadaki özet bölümünde kullanılan ifadelerle davacının yalancı, Yahudi ve Amerika aşığı olduğu, Hristiyan olup kamuoyuna ABD, İngiltere ve İsrail'in hizmetinde bir kişi olarak sunulduğu; yayının ilk basım tarihi olan Mayıs 2007'de ülke gündeminde olan Cumhurbaşkanlığı seçimleri nedeniyle aday olan davacının eleştirilmesinden ziyade kullanılan üslupla küçük düşürülerek kişilik haklarına

saldırıda bulunduğu anlaşılmaktadır. Şu durumda, uygun bir miktar manevi tazminat hüküm altına alınmalıdır. Mahkemenin bu yönü gözetmeden istemin reddine dair verdiği karar usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir ise de karar dairece onanmış bulunduğundan davacının karar düzeltme istemi HUMK.nun 440-442. maddeleri uyarınca kabul edilmeli, onama ilamı kaldırılmalı ve karar bozulmalıdır.”

15. Bozma üzerine yargılamaya devam eden Ankara 6. Asliye Hukuk Mahkemesi 5/7/2012 tarihli kararı ile “*hükümüne uyulan bozma ilamında belirtilen gerekçelerle*” davanın kabulüne ve başvuruçunun davacıya 15.000 TL ödemesine karar vermiştir. Karara göre başvuruçunun 2007 yılından itibaren işleyecek yasal faizi de davacıya ödemesi gerekmektedir.

16. Kararın temyizi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 23/1/2013 tarihli ilamı ile yerel Mahkemenin kararını onamıştır. Daire, başvuruçunun karar düzeltme talebini 12/9/2013 tarihli ilamı ile reddetmiştir. Karar başvuruçuya 23/10/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

17. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, 22/11/2013 tarihinde yapılmıştır.

B. Başvuruya Konu Kitap

18. Başvuruya konu “*Musa'nın Gül'ü*” isimli kitap, başvuruçusu Ergün Poyraz tarafından kaleme alınmıştır. Başvuru dilekçesi ile birlikte verilen nüsha, kitabın 2007 yılı Ağustos ayında yayımlanan 8. baskısı olmakla birlikte, ön sözün 29/4/2007 tarihinde yazıldığı ve kitabın 2007 yılı Mayıs ayında basılarak dağıtımının yapıldığı anlaşılmaktadır. İstanbul’da 188 sayfa olarak basılan kitap bir ön söz ve 67 alt başlıktan oluşmaktadır.

19. Kitapta, kitabın yayımlandığı tarihte dışişleri bakanı ve cumhurbaşkanı adayları olan davacı Abdullah Gül’ün yaşam öyküsü, eğitimi, evliliği ve siyasi yaşamına ilişkin bazı detaylara yer verilmekte ve bazı iddialar ortaya atılmaktadır. Söz konusu kitabın yazarı olan başvuruçusu, kitap boyunca başka kitaplardan, gazete haber ve yazıları ile dergi makalelerinden uzun alıntılar yapmıştır. Başvuruçunun sıklıkla alıntı yaptığı bir başka kaynak ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının bazı yazışmaları ile Abdullah Öcalan’ın bir mektubudur. Söz konusu kaynakların büyük çoğunluğunun herkesin ulaşabileceği yazı ve haberler olduğunu, bu yazıların çoğunlukla davacının siyasi görüşlerine muhalif kişilerin yazıları olduğunu belirtmek gerekir.

20. Başvuruçusu; davacının İsrail, Amerikan ve İngiliz devletinin çıkarlarına hizmet ettiğini ima etmektedir. Başvuruçusu, iddiaların dayanağı olarak davacının İngiltere’de okuduğu okula büyük önem vermekte, siyasi kariyeri boyunca gerek siyasetçi gerekse devlet adamı sıfatıyla bazı yabancı devlet adamları, politikacılar ve sivil toplum örgütleri ile yaptığı görüşmelere değinmektedir. Başvuruçusu; bu görüşmelerde ele alınan konuları, yabancıların davacı hakkındaki olumlu görüşlerini aktarmakta ve kendi bakış açısından bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır. Başvuruçusu, davacının görüştüğü başta bazı Yahudi kuruluşları olmak üzere Amerika, İngiltere, İsrail, Almanya ve diğer bazı yabancı ülkelerle bağlantısı bulunan kişi ve kuruluşların dünya sistemi içindeki rollerine ilişkin bazı değerlendirmelerde bulunmakta ve davacının ilişkilerine şüpheyle yaklaşmaktadır.

21. Başvuruçuya göre Abdullah Gül; eğitimi, çalışma hayatı ve siyasi yaşamı boyunca daima şüpheli ilişkiler içerisinde bulunmuş; Necip Fazıl Kısakürek ve Necmettin Erbakan “siyasi çizgisinde” görünmesine rağmen kendisinin özel bir “ajandası” olmuştur. Başvuruçusu, bu kanaatini davacının öğrencilik yıllarından itibaren ve bilhassa siyasi kariyeri boyunca çeşitli meseleler hakkında değişen görüşlerine dayandırmaktadır. Başvuruçuya göre davacının siyasi görüşlerindeki tutarsızlıkların sebebi, onun yabancı güçlerin menfaatlerine çalışan bir kişi olmasıdır. Başvuruçusu bir bütün olarak davacı ve onun siyasi çizgisinin

Mustafa Kemal Atatürk'ün görüşlerine aykırı olduğunu iddia etmekte ve bu siyasi çizginin "ülkeyi felakete sürüklediğine" inanmaktadır.

22. Başvurucu, söz konusu kitapta terör örgütü PKK ve onun lideri olan Abdullah Öcalan'ı sert ifadelerle eleştirmektedir. Kitabın önemli bir kısmında bazı yabancı siyasetçi, devlet adamı ve kuruluşların PKK ve Abdullah Öcalan'a ilişkin politikalarına ve bazı açıklamalarına değinilmekte; daha sonra aynı kişi ve kuruluşların davacı hakkındaki görüşlerine de yer verilmektedir. Başvurucu, kitapta davacının Kürt meselesi hakkındaki bazı açıklamalarına da yer vermek suretiyle söz ve eylemlerinin ülke menfaatine uygun düşmediğini kendi bakış açısından göstermeye çalışmaktadır.

C. İlgili Hukuk

23. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi şöyledir:

"Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür."

24. 6098 sayılı Kanun'un 50. maddesi şöyledir:

"Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.

Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Mahkemenin 27/10/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 22/11/2013 tarihli ve 2013/8503 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

26. Başvurucu, başvuruya konu kitapta yer alan ifadelerin görüntür gerçekliğe uygun olduğunu ve davacının siyasi konumu gereği sert eleştirilere açık olması gerekmesine rağmen ifade ettiği düşüncelerinden dolayı cezalandırıldığını ileri sürmüştür. Başvurucu, başvuruya konu tazminat davasının açılmasından 16 gün sonra Ergenekon soruşturması olarak bilinen soruşturma kapsamında tutuklanarak yargılandığını ve görüşleri dolayısıyla 29 yıl 7 ay hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırıldığını belirtmiştir. Başvurucu, İlk Derece Mahkemesinin açılan tazminat davasını reddetmesinin ardından Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 15/2/2011 tarihli ilamı ile İlk Derece Mahkemesinin kararının onandığını, bu tarihten sonra üyeleri davacı tarafından seçilen HSYK tarafından Yargıtay 4. Hukuk Dairesine yeni üyeler atanarak üye yapısının değiştirildiğini ve davacının karar düzeltme talebinin aynı Daire tarafından ve farklı üye yapısı ile 8/12/2011 tarihinde kabul edilerek İlk Derece Mahkemesinin kararının bozulduğunu ileri sürmüştür. Başvurucuya göre Yargıtay 4. Hukuk Dairesine yapılan yeni atamalardan sonra İlk Derece Mahkemesinin kararı bozulabilmiştir. Başvurucu, Yargıtayın tarafsız hareket etmediğini ileri sürmüş, Anayasa'nın 2., 9., 25., 26., 28., 29., 36., 37. ve 40. maddelerinin ihlal edildiğinin tespiti ile maddi ve manevi tazminat haklarının saklı tutulması talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16).

28. Her ne kadar başvuru, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin taraflı davrandığını ve bu sebeple Anayasa'nın 36. maddesinde koruma altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de bu şikâyet, yazmış olduğu kitap nedeniyle başvuru tazminat ödemesine karar verilmesine yöneliktir ve bu sebeple söz konusu şikâyetin Anayasa'nın 26. maddesinde tanımlanan ifade özgürlüğü bağlamında incelenmesi uygun görülmüştür.

29. Başvurucunun, yazdığı bir kitaptan dolayı aleyhine manevi tazminat ödemeye hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine ilişkin şikâyetleri açıkça dayanaktan yoksun değildir. Ayrıca başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmadığı için başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

30. Başvurucu, yazdığı bir kitap nedeniyle davacıya tazminat ödemesinin Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun iddialarına karşı Bakanlık görüşünde, başvuru şikâyetlerinin Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğü çerçevesinde incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, başvurunun esası hakkındaki Bakanlık görüşüne karşı başvuru dilekçesindeki beyanlarını tekrar etmiştir.

31. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

32. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesi şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmi, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir."

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

33. Anayasa'nın 26. maddesinde ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar "söz, yazı, resim veya başka yollar" olarak ifade edilmiş ve "başka yollar" ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir (Emin Aydın [GK], B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 43). İfade özgürlüğü, Anayasa'da yer alan diğer hak ve özgürlüklerin önemli bir kısmını doğrudan etkiler. Gazete, dergi veya kitap biçiminde basın yayın yoluyla düşüncenin yayılmasının başlıca aracı olan basın da ifade

özgürlüğünün kullanılma biçimlerinden biridir (*Fatih Taş* [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, § 64).

34. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında vurgulandığı üzere ifade özgürlüğü; herkesin söz, yazı, resim veya başka yollarla düşünce ve kanaatlerini açıklama ve yayma hakkını, buna bağlı olarak haber veya görüş alma ve verme özgürlüklerini kapsamaktadır. Bu çerçevede ifade özgürlüğü; kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir.

35. Basın özgürlüğünü kapsayan ifade özgürlüğü; gazete, dergi, kitap gibi araçlar ile düşünce ve kanaatleri açıklama, yorumlama, bilgi, haber ve eleştirilerin yayım ve dağıtım haklarını kapsar. İfade özgürlüğü, düşüncenin iletilmesini ve dolaşımını gerçekleştirerek bireyin ve toplumun bilgilenebilmesini sağlar. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve bu konuda başkalarını ikna etme çabaları çoğulcu demokratik düzenin gereklerindedir. Bu itibarla düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile basın özgürlüğü, demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Fatih Taş*, § 65).

36. Bu bağlamda toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Aynı şekilde birey, özgün kişiliğini; düşüncelerini serbestçe ifade edebildiği ve tartışabildiği bir ortamda ortaya koyabilir. İfade özgürlüğü, kendimizi ve başkalarını tanımlamada, anlamada ve algılamada, bu çerçevede başkalarıyla ilişkilerimizi belirlemede ihtiyaç duyduğumuz bir değerdir (*Emin Aydın*, § 41).

37. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrası, ifade özgürlüğüne içerik bakımından bir sınırlama getirmemiştir. Başka bir deyişle hem gerçek hem de tüzel kişiler için geçerli olan ifade özgürlüğü; siyasi, sanatsal, akademik veya ticari düşünce ve kanaat açıklamaları gibi her türlü ifadeyi kapsamına almaktadır. Açıklanan ve yayılan bir düşüncenin, içeriğinden hareketle kişiler ve toplum açısından "değerli-değersiz" veya "yararlı-yararsız" biçiminde ayrıştırılması subjektif unsurlar ihtiva eder. Bu değerlendirmelerden hareketle ifade özgürlüğünün alanının belirlenmeye çalışılması bu özgürlüğün keyfi biçimde sınırlandırılması sonucunu doğurabilecektir. İfade özgürlüğü, başkaları açısından "değersiz" veya "yararsız" görülen düşüncelerin açıklanması ve yayılması özgürlüğünü de içermektedir.

38. Bununla birlikte ifade özgürlüğü, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklerin sınırlama rejimine tabidir. İfade özgürlüğüne ilişkin 26. maddenin ikinci fıkrasında sınırlama sebeplerine yer verilmiştir. Mevcut başvuruya benzer başvurularda Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sınırlama sebepleri dikkate alınmalıdır.

39. Bununla birlikte ifade özgürlüğüne yönelik sınırlamaların da bir sınırının olması gerektiği açıktır. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında Anayasa'nın 13. maddesindeki ölçütler göz önüne alınmak zorundadır. Bu sebeple ifade özgürlüğüne getirilen sınırlandırmaların denetiminin Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçütler çerçevesinde ve Anayasa'nın 26. maddesi kapsamında yapılması gerekmektedir.

40. Başvuru, başvurucu tarafından kaleme alınan bir kitapta, bahsedilen dönemlerde dışişleri bakanlığı ile başbakan yardımcılığı görevlerinde bulunan ve cumhurbaşkanı adayı olan davacı Abdullah Gül'ün şeref ve itibarına zarar verildiği kabul edilerek başvurucunun tazminat ödemeye mahkûm edilmesi nedeniyle yapılmıştır.

41. Somut olayda çözümlenmesi gereken ilk mesele, başvuru aleyhine tazminata hükmedilmesinin ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale oluşturup oluşturmadığını belirlemektir. Sonraki aşamalarda varlığı kabul edilen müdahaleye dayanak olarak gösterilen amacın meşru olup olmadığı, söz konusu hakkın özünü zedeleyecek ölçüde kısıtlanıp kısıtlanmadığının, kısıtlamanın demokratik toplumda gerekli olup olmadığı ve kullanılan araçların orantılı olup olmadığı tespit edilmesi gerekir.

a. Müdahalenin Mevcudiyeti

42. Başvuru, yazdığı kitapta yer alan sözlerinin ve iddialarının davacının şeref ve itibarına zarar verdiği kabul edilerek 15.000 TL tazminat ödemeye mahkûm edilmiştir. Söz konusu Mahkeme kararı ile başvuru ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahalede bulunulduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

43. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanmadığı ve Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu nedenle sınırlamanın; Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen öze dokunmama, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilmiş olma, kanunlar tarafından öngörülmeme, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyet'in gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığı belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

44. Başvuru Anayasa'nın 26. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “*bu hakların kullanılması kanunla düzenlenir*” hükmüne ve Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan “*kanunlar tarafından öngörülmeme*” gereğine aykırılık bulunduğu ilişkin bir iddiada bulunmamıştır. Yapılan değerlendirmeler neticesinde 6098 sayılı Kanun'un 49. ve 50. maddelerinin “*kanunlar tarafından öngörülmeme*” ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

45. Başvurucunun tazminat ödemesine ilişkin söz konusu kararın başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninde Gerekli Olma ve Ölçülülük

46. Son olarak başvuru yazdığı kitapta sarf ettiği sözlerden dolayı aleyhine tazminata hükmedilmesine ilişkin kararda, demokratik bir toplumda başvuru ifade özgürlüğü ile başkalarının şöhret veya haklarının korunması arasında makul bir dengenin gözetilip gözetilmediği değerlendirilmelidir.

47. Bireyin şeref ve itibarı, Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan “*manevi varlık*” kapsamında yer almaktadır. Devlet, bireyin manevi varlığının bir parçası olan şeref ve itibara keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Üçüncü kişilerin şeref ve itibara müdahalesi -birçok ihtimalin yanında- görsel ve işitsel yayınlar yoluyla da olabilir. Bir kişi, görsel ve işitsel yayın yoluyla bir kamuoyu tartışması çerçevesinde eleştirilmiş olsa dahi o kişinin şeref ve itibarı manevi bütünlüğünün bir parçası olarak değerlendirilmelidir (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 41; *Adnan Oktar*, B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 33).

48. İfade özgürlüğü ve özel olarak basın özgürlüğü alanında devletin pozitif ve negatif yükümlülükleri bulunmaktadır. Kamu makamları negatif yükümlülük kapsamında

zorunlu olmadıkça düşüncenin açıklanmasını ve yayılmasını yasaklamamalı, yaptırımlara tabi tutmamalı, pozitif yükümlülük kapsamında ise ifade özgürlüğünün gerçek ve etkili korunması için gereken tedbirleri almalıdır (*Nilgün Halloran*, § 43; benzer yöndeki AIHM görüşü için bkz. *Özgür Gündem/Türkiye*, B. No: 23144/93, 16/3/2000, § 43).

49. Devletin, bireylerin maddi ve manevi varlığının korunması ile ilgili pozitif yükümlülükleri çerçevesinde şeref ve itibarın korunması hakkı ile diğer tarafın Anayasa’da güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğünden yararlanma hakkı arasında adil bir denge kurması gerekir. Mevcut olaydaki gibi başvurularda başvurunun sonucu kural olarak başvurunun ihtilafı sözlerin sahibi tarafından Anayasa’nın 26. maddesine dayanılarak yapılmış olması ile bu sözlere konu olan kişi tarafından Anayasa’nın 17. maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak yapılmış olmasına göre değişmez. Aksi hâlde Anayasa’nın anılan maddelerinde korunan hakların dengelemesinde, benzer olaylarda çelişkili sonuçlar ortaya çıkabilir. Yargı mercilerinin bu iki maddede düzenlenen haklar arasında Anayasa’nın 13. maddesinde ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihadında ortaya konulan kriterlere uygun bir denge kurmaları gerekir.

50. Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Öze dokunma yasağını ihlal etmeyen müdahaleler yönünden gözetilmesi öngörülen “demokratik toplum düzeninin gerekleri” kavramı, öncelikle ifade özgürlüğü üzerindeki sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbir niteliğinde ve başvurulabilecek en son çare ya da alınabilecek en son önlem olmasını gerektirmektedir. Demokratik toplum düzeninin gereklerinden olma, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olmasını ifade etmektedir. Buna göre sınırlayıcı tedbir, bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da başvurulabilecek en son çare niteliğinde değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez (*Handyside/Birleşik Krallık*, B. No: 5493/72, 7/12/1976, § 48).

51. Buna göre demokratik toplumun temellerinden olan ifade özgürlüğünün sadece lehte olduğu kabul edilen veya zararsız ya da ilgilenmeye değmez görülen ifadeler için değil; devletin veya toplumun bir bölümünü eleştiren, onlara çarpıcı gelen, onları rahatsız eden ifadeler için de geçerli olduğu kuşkusuzdur. Çünkü bunlar, demokratik toplum düzeninde geçerli olan çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir (*Handyside/Birleşik Krallık*, § 49).

52. Hak ve özgürlüklere yapılacak her türlü sınırlamada devreye girecek bir başka güvence de Anayasa’nın 13. maddesinde ifade edilen “ölçülülük ilkesi”dir. Bu ilke, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin başvurularda öncelikli olarak dikkate alınması gereken bir güvencedir. Anayasa’nın 13. maddesinde demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük ilkeleri iki ayrı kriter olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu iki kriter arasında sıkı bir ilişki vardır. Temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın, demokratik toplum düzeni için gerekli nitelikte, başka bir ifadeyle güdülen kamu yararı amacını gerçekleştirmekle birlikte temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının incelenmesi gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007).

53. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre ölçülülük, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırma amaçları ile araç arasındaki ilişkiyi yansıtır. Ölçülülük denetimi, ulaşılmak istenen amaçtan yola çıkılarak bu amaca ulaşılmak için seçilen aracın denetlenmesidir. Bu sebeple ifade özgürlüğü alanında getirilen müdahalelerde hedeflenen amaca ulaşabilmek için seçilen müdahalenin elverişli, gerekli ve orantılı olup olmadığı değerlendirilmelidir (*Sebahat Tuncel*, B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 84).

54. Bu bağlamda ifade özgürlüğüne yargısal veya idari bir müdahalenin toplumsal bir ihtiyaç baskısını karşılayıp karşılamadığına bakılması gerekecektir. Başvuru konusu olay bakımından yapılacak değerlendirmelerin temel eksenini, müdahaleye neden olan derece mahkemelerinin kararlarında dayandıkları gerekçelerin, ifade özgürlüğünü kısıtlama bakımından “demokratik toplum düzeninin gerekleri” ve “ölçülülük” ilkelere uygun olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyup koyamadığı olacaktır (*Sebahat Tuncel*, § 85).

55. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında mahkemelerin, düşüncelerin açıklanması ve yayılmasına yönelik olarak tazminata veya cezaya karar verirken ifade özgürlüğünün kullanılmasından kaynaklanan yarardan çok daha ağır basan, korunması gereken bir yararın varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (*Mustafa Ali Balbay*, B. No: 2012/1272, 4/12/2013, § 114).

56. Bunun sonucu olarak başvurunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin Anayasa'nın 26. maddesini ihlal boyutuna ulaşmış olmadığı incelenirken soyut bir değerlendirme yapılmayıp başvurunun kullandığı ifadelerin türünün, kamusal tartışmalara katkı sunma kapasitesinin, ifadelerle yönelik kısıtlamaların niteliğinin ve kapsamının, ifadelerin kimin tarafından dile getirildiğinin, kime yöneldiğinin ve kamuoyu ile diğer kişilerin kullanılan ifadeler karşısında sahip oldukları hakların ağırlığının gerektiği gibi değerlendirilip değerlendirilmediğine bakılmalıdır.

57. Başvurunun bir araştırmacı ve yazar olarak politikacılara veya hükümet politikalarına yönelttiği eleştiriler sırasında söylediği sözlerden dolayı aleyhine tazminata hükmedilmesinin ölçülü olduğunun kabul edilebilmesi için ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin gerekçelerinin inandırıcı, başka bir deyişle ilgili ve yeterli olması gerekir.

58. Bu bağlamda gerekçede başvurunun; yayımladığı kitapta davacı hakkında haber ve fikirlere yer verirken yayıncılık etiğine uygun olarak doğru ve güvenilir bilgi sunarken iyi niyetle hareket etme görev ve yükümlülüğüne uyup uymadığının, davacı hakkında verilen bilgilerin cumhurbaşkanlığı seçimleri kapsamında kamu yararına ilişkin olup olmadığının, kitabın davacıya karşı keyfi kişisel bir saldırı teşkil edip etmediğinin ve doğrudan siyasi kişiliğini hedef alıp almadığının ortaya konulması gerekir. Nitekim siyasilere yönelik eleştirinin sınırları çok daha geniştir (*Feldek/Slovakya*, B. No: 29032/95, 12/7/2001, § 74).

59. Başvuruya konu kitap yayımlanmadan önce 2007 yılı Nisan ayında yapılacak olan 11. cumhurbaşkanlığı seçimine yönelik kamuoyunda yoğun bir tartışma yaşanmaktaydı. 2000 yılında seçilen 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in görev süresi 16/5/2007 tarihinde dolmaktaydı ve TBMM, cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk tur oylama gününü 27 Nisan olarak belirlemişti. Seçim dönemine, laiklik tartışmalarıyla gelinmişti. Ülkenin çeşitli yerlerinde “*Cumhuriyet Mitingleri*” adıyla geniş katılımlı gösteriler düzenlenmiş ve iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisinin kendi siyasal çizgisinden bir ismi cumhurbaşkanlığına seçmesi engellenmek istenmişti. İktidar partisinin o dönem dışişleri bakanı ve başbakan yardımcısı olan Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ü aday göstermesi üzerine tartışmaların odak noktası genel olarak Abdullah Gül'e kaymış ve yaşanan bazı gelişmelerin ardından ancak 28/8/2007 tarihinde Abdullah Gül cumhurbaşkanı seçilmişti.

60. Başvurucu; muhafazakâr toplum kesimleri, dinî cemaatlerin siyaset ve siyasi partilerle ilişkileri üzerine araştırmaları bulunan ve çoğunluğu zikredilen konularda olmak üzere ondan fazla kitabı bulunan bir yazardır. Başvurucu söz konusu kitabın ön sözünü, 29/4/2007 tarihinde yazmış ve kitap cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin tartışmaların yoğun olarak devam ettiği günlerde yayımlanmıştır.

61. Başvurucu, davacıya ve davacının birlikte siyaset yaptığı kişilere karşı son derece şüpheli yaklaşmaktadır. Başvurucu, bu kişilere genel olarak güvenmemekte, bu

kişilerin kendisinin de mensubu olduğu dünya görüşüne karşı düşman oldukları fikrini taşımaktadır. Başvurucu, davacı ve kitapta davacı ile birlikte adını zikrettiği kişilerin milleti aldattıklarına inanmakta ve bu kişilere sert biçimde karşı çıkılması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca kitapta ifade ettiği olayların subjektif değerlendirmesini yapmakta, davacı hakkında öne sürdüğü kanaatlerini ispatlamak için olayları ve bu olaylara ilişkin yorumları çeşitlendirmektedir.

62. Başvurucu hakkında açılan tazminat davası İlk derece Mahkemesince reddedilmiş, buna karşın Yargıtayca karar, düzeltme aşamasında bozulmuştur. Daha sonra İlk Derece Mahkemesi, Yargıtay bozma gerekçesinde belirtilen gerekçelerle davayı kabul ederek başvurunun davacıya manevi tazminat ödemesine karar vermiştir. Bu durumda başvuru hakkında tazminata hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine ilişkin şikâyetin incelenmesi sırasında Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 8/12/2011 tarihli ilamında yer alan gerekçeler değerlendirilmelidir.

63. Öte yandan yapılan bireysel başvurularda yalnızca ve tek başlarına derece mahkemelerince verilen kararların ele alınması ile de yetinilemez. Öncelikle başvuru tarafından söylenen sözlerin, kitabın tamamı ve söylendikleri bağlamdan kopartılmaksızın olayın bütünselliği içerisinde değerlendirilmesi gerekir (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 52).

64. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, üç sebepten dolayı davanın kabul edilmesi gerektiği gerekçesiyle İlk Derece Mahkemesinin davanın reddine dair kararını bozmuştur. Bunlardan birincisi, başvuruya konu kitabın kapak tasarımında kırmızı renk tercih edilerek “Davut yıldızı (siyonist yıldız)” kullanılması ve bu yıldızın içine davacının akademisyen sıfatıyla giydiği kübbeli ve kepli resmin yerleştirilmesidir. Daireye göre söz konusu kapak tasarımı ile davacının “İsrail ve Yahudilik” ile bağlantısı olduğuna dair okuyucu üzerinde şüphe yaratılmak istenmiştir. Başvurucu, kırmızı renk ile İsrail ve Yahudilik arasında nasıl bir bağlantı kurulduğunun açık olmadığını belirtmiştir. Başvurucu, bir kimsenin “İsrail veya Yahudilik ile bağlantısının varlığı hakkında şüphe yaratılmasının” davacının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Yahudileri de temsil ettiği gözetildiğinde hangi surette tazminat nedeni olduğunun yeterince izah edilmediğini ileri sürmüştür. Başvurucu, tazminat nedeni sayılan kitap kapağının davacının yaşamı sürecindeki kesitlere dikkat çekmek ve iktidara gelmeden önceki görüşleri ile iktidardaki görüşleri ve uygulamaları arasındaki çelişkileri göstermek amacı taşıdığını savunmuştur.

65. Başvuruya konu kitap kapağında olduğu gibi belirli bir resmin ne anlama geldiğinin ancak başvurunun açıklamaları ve kitapta kullanılan ifadelerle birlikte kitabın yayımlandığı özel koşulların da birlikte değerlendirilmesi ile belirlenebileceği hatırd tutulmalıdır. Bu bağlamda kitap kapağının, temel olarak kitabın içeriğini yansıtmaya amacıyla tasarlandığı değerlendirilmiştir.

66. Dairenin davanın kabul edilmesi için gösterdiği ikinci sebep ise kitapta bir bütün olarak ve arka sayfadaki özet bölümünde kullanılan ifadelerle “davacının yalancı, Yahudi ve Amerika aşığı olduğu, Hristiyan olup kamuoyuna ABD, İngiltere ve İsrail’in hizmetinde bir kişi olarak” sunulduğudur. Kitabın arka sayfasında ve içeriğinde (bkz. §§ 16-20) bir bütün olarak davacının Yahudi ve Hristiyanlarla iyi ilişkileri olduğu, davacının düşünce ve eylemlerinin Türklerin ve Türkiye Cumhuriyeti’nin menfaatine değil; ABD, İngiltere, İsrail gibi ülkelerin menfaatlerine olduğu iddia edilmekte ve bu iddiaların kanıtlanması için bazı çıkarımlar ve yorumlar yapılmaktadır. Bundan başka davacının öğrenciliğinden itibaren değişen ideolojik tercihlerine dikkat çekilmekte ve başvuru kendince bu tutarsızlıkları yorumlamaktadır. Buna karşın kitapta davacıya karşı aşağılayıcı ifadeler tespit edilmemiştir. Nitekim Yargıtay da bozma kararında böyle bir tespite yer vermemiştir.

67. Dairenin davanın kabul edilmesi için gösterdiği üçüncü sebep ise kitabın yayımlandığı 2007 yılının Mayıs ayında ülke gündemindeki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olan davacının eleştirilmesinden ziyade kullanılan üslupla “küçük düşürülmesinin” amaçlandığı iddiasıdır. Gerçekten de başvuruçunun, söz konusu kitabı davacının toplumsal itibarını zayıflatmak, onun üstlendiği ve üstlenmeyi düşündüğü siyasi görevlerde bulunmayı hak etmeyen bir kişi olduğunu göstererek toplumu yönlendirmek amacı ile yazdığı açıktır. Başvuruçunun bu amacına ulaşmak için bir bütün olarak kitapta, yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olan davacının hayat hikâyesinden bazı kesitlerle birlikte öğrenciliğinden itibaren çeşitli konulardaki açıklamalarını ele almakta, kendi bakış açısından davacının Mustafa Kemal Atatürk’ün öğretilerine muhalif bir kişi olduğunu göstermeye çalışmakta ve davacıyı sert biçimde eleştirmektedir.

68. İfade özgürlüğü büyük ölçüde eleştiri özgürlüğünün güvence altına alınmasını hedeflemektedir. Bu nedenle düşüncelerin açıklanması ve yayılması sırasında kullanılan ifadelerin sert olması doğal karşılanmalıdır. Öte yandan siyasi tartışma özgürlüğünün “tüm demokratik sistemlerin temel ilkesi” (*Lingens/Avusturya*, B. No: 9815/82, 8/7/1986, §§ 41, 42) olduğu göz önüne alındığında diğer ifade türlerine nazaran, siyasi ifade özgürlüğüne ayrıca önem vermek gerekmektedir. AİHM, kararlarında sıklıkla siyasi bir tartışmayı savunmanın demokratik bir toplumda temel bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. AİHM, zorlayıcı nedenler olmadıkça siyasi ifadeye kısıtlama getirilmemesi gerektiğini kaydetmektedir (*Feldek/Slovakya*, § 83).

69. AİHM’in yerleşik içtihatlarında da belirttiği gibi hükümetler kullandıkları kamu gücünden dolayı kendilerine yöneltilmiş en ağır eleştirileri bile hoşgörü ile karşılamak zorundadır. Sağlıklı bir demokrasi, bir hükümetin yalnızca yasama organı veya yargı organları tarafından denetlenmesini değil; aynı zamanda sivil toplum örgütleri, medya ve basın veya siyasi partiler gibi siyasal alanda yer alan diğer aktörlerce de denetlenmesini gerektirir (*Castells/İspanya*, B. No: 11798/85, 23/4/1992, § 46).

70. Aynı şekilde siyasetçilere yönelik eleştirilerin kabul edilebilir sınırları, diğer kişilere yönelik eleştiri sınırına göre daha geniştir. Bir siyasetçi diğer kişilerden farklı olarak her sözünü ve eylemini bilerek halkın ve aynı zamanda diğer siyasetçilerin denetimine açar; bu nedenle de daha geniş hoşgörü göstermek zorundadır (*Lingens/Avusturya*, § 42).

71. Siyasetçilerin daha hoşgörülü olmak zorunda olmaları Anayasa’nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen “şöhret ve haklarının” korunmayacağı anlamına gelmez. Aksine 26. maddenin ikinci fıkrası bütün bireylerin itibarlarının korunmasına imkân verir. Ancak şahsi sıfatları dışında hareket eden siyasetçiler bakımından söz konusu korumanın gerekleri, siyasi meseleleri açık biçimde tartışmanın yararıyla bağlantılı olarak değerlendirilmelidir (*Lingens/Avusturya*, § 42).

72. Somut olayda başvuruçunun, yayımladığı kitapta davacının söz, eylem ve politikalarıyla Türklerin ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin menfaatlerine çalışmadığını, davacının eylemlerinin ve ilişkilerinin bazı yabancı devletlerin çıkarlarına hizmet ettiğini savunmuş ve davacıya yönelik olarak sert ifadeler kullanmıştır. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi kitaptaki iddiaların ve başvuruçunun hakkındaki sözlerin bir bütün olarak, davacının şeref ve itibarına saldırı anlamı taşıdığına karar vermiştir. Dairenin, kitapta yer alan iddia ve sözlerin ve kitap kapağında kullanılan resmin asıl amacının davacıyı küçük düşürmek olduğunu kabul etmesi, ancak başvuruçunun kullandığı kelimelere ve kitap kapağında yer alan resme onun verdiği anlamın ötesinde anlamlar yüklemesi ile mümkün olmuştur.

73. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi kararında başvuruçunun kullandığı ifadelerin türü, kamusal tartışmalara katkı sunma kapasitesi ve ifadelerin kimin tarafından dile getirildiği tartışılmamış; başvuruçunun hakları ile davacının kullanılan ifadeler karşısında sahip olduğu

hakların ağırlığı gerektiği gibi değerlendirilmemiştir. Derece Mahkemeleri başvurusunun, söz konusu kitabı davacının toplumsal itibarını zayıflatmak için yazdığını kabul etmişlerdir. Fakat Mahkemeler, siyasi tartışmaların yoğun olarak yaşandığı bir dönemde bu kitabın yayımlanmasının beklenen bir gelişme olduğunu gözardı etmişlerdir.

74. Başvurucunun dava konusu kitapta, yirmi yılı aşkın bir süredir Türkiye siyasetinin en önemli aktörlerinden biri olan davacıyı eleştirmesinin ve onun hayatının bazı kesitleri ile ilişkilerini ve sözlerini analiz etmesinin genel olarak kamu yararını ilgilendiren bir mesele olduğuna kuşku yoktur. Ayrıca hükümetlere ve siyasetçilere yöneltilen eleştirinin sınırı da özel kişilere göre daha geniştir.

75. İfade özgürlüğüne yönelik olarak tazminata veya cezaya karar verirken ifade özgürlüğünün kullanılmasından kaynaklanan yarardan çok daha ağır basan, korunması gereken bir yararın varlığının olup olmadığı değerlendirilirken “olgusal iddialar” ile “değer yargısı” arasındaki farkın dikkatlice ortaya konulması gerekir. Olgusal iddiaların dayanıklarının ortaya konulmasını beklenmesi mümkünken değer yargılarının gerçekliğinin kanıtlanmasını beklemek mümkün değildir (*De Haes and Gijssels/Belçika*, B. No: 19983/92, 24/2/1997, § 42). Bununla birlikte somut olaydaki gibi birçok kitaptan, gazete haber ve yazıları ile dergi makalelerinden alıntılar temelinde ortaya atılan iddialar söz konusu olduğunda “olgusal iddialar” ile “değer yargılarını” ayırt etmek oldukça zordur. Yine de olgusal iddialar ile desteklenmese bile değer yargılarının aşırı olması kabul edilebilir bir durumdur (*Jerusalem/Avusturya*, B. No: 26958/95, 27/2/2001, § 43).

76. Başvuru konusu kitapta, kitabın yayımlandığı tarihte dışişleri bakanı ve cumhurbaşkanı adayı olan davacı Abdullah Gül’ün siyasi ve aile yaşamına ilişkin bazı detaylara yer verilmiş ve bazı iddialar ortaya atılmıştır. Ancak ortaya atılan iddialar genel olarak başka kitaplardan, gazete haber ve yazıları ile dergi makalelerinden alıntılar temelinde yapılmıştır. Bununla birlikte kitapta sıklıkla atıf yapılan bir başka kaynak ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının bazı yazışmaları ile Abdullah Öcalan’ın bir mektubudur. Bu kapsamda kullanılan kaynakların büyük çoğunluğunun herkesin ulaşabileceği yazı ve haberler ile çoğunlukla davacının siyasi görüşlerine muhalif kişilerin yazıları olduğu anlaşılmaktadır (bkz. § 18). Dolayısıyla kitap önemli ölçüde herkesin ulaşabileceği açık kaynaklar kullanılarak yapılan bazı değer yargılarına dayanmaktadır.

77. Öte yandan başvurusunun yazdığı kitabının yoğun siyasi tartışmaların yaşandığı bir dönemde yayımlandığı gözetildiğinde kamu yararına yönelik olmadığı söylenemez. Başvurucunun, böyle bir dönemde kendi adına kamuoyunu bilgilendirmek ve eleştirilerle kamuoyu oluşturmak amacıyla hareket ettiği açıktır. Öte yandan başvurusunun yorumları ve çıkarımlarının ağır eleştiri olduğunda herhangi bir tereddüt olmamasına rağmen başvurusunun yorumlarının ve çıkarımlarının keyfî kişisel saldırı boyutuna ulaştığı da söylenemez. Başvurucunun polemik içeren agresif usulü değerlendirilirken ifade özgürlüğünün sadece haber ve fikirlerin içeriğini korumadığı, haber ve fikirlerin iletilme usulünü de koruduğu gözetilmelidir (*Jersild/Danimarka*, B. No: 15890/89, 23/9/1984, § 31).

78. Demokratik toplumda -özellikle siyasi kişiler üzerinde- çoğulcu bir tartışma ortamının sağlanması önemlidir. Böylelikle demokrasinin asıl işlevi olan haber, bilgi ve eleştirilerin özgürce dile getirilmesi için uygun ortam sağlanabilecektir. Siyasi kişiler; demokratik bir ortamda kendilerine yönelik ağır eleştiriler yapılabileceğini, aile ve özel yaşamlarının sürekli takip edileceğini bilerek tercihlerini belirlemektedirler. Bu bağlamda başvurusunun, uzun yıllardır siyasetin içinde ve cumhurbaşkanı adayı olan kişi hakkında -önceden yayımlanmış kaynaklar temelinde- siyasi hayatında yapmış olduğu bazı tercihlerden yola çıkarak aile hayatına ilişkin bilgiler iletilmesine ve ağır eleştiriler yapmasına demokratik çoğulculuk açısından tahammül edilmesi gerekir. Bu tür aile hayatına ilişkin bilgilere, ağır

eleştirilere ve değerlendirmelere tahammül edilmesi ve ifade özgürlüğünün güvencesi ile bunların dile getirilmesi demokrasinin sağlıklı işlemini sağlayacaktır.

79. Rahatsız edici de olsa siyasilere ilişkin yapılan bilgilendirme ve eleştirilerin cezalandırılması "caydırıcı etki" doğurarak toplumdaki ve kamuoyundaki farklı seslerin susturulmasına yol açabilir. Cezalandırılma korkusu, çoğulcu toplumun sürdürülebilmesine engel olabilir. Bu nedenle somut olayda başvurusunun 15.000 TL tazminat ödemesine karar verilmesi, siyasilere yönelik olarak bilgilendirme ve eleştiri ortamına zarar verebilecektir. Dolayısıyla başvurusunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin "başkalarının şöhret ve haklarının" korunması için demokratik bir toplumda gerekli bir müdahale olmadığı kanaatine varılmıştır.

80. Açıklanan nedenlerle başvurusunun Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir. Serruh KALELİ, Erdal TERCAN ve Hasan Tahsin GÖKCAN Anayasa'nın 28. maddesi yönünden de ihlal bulunması gerektiği gerekçesiyle bu sonuca katılmışlardır.

Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

81. Başvurucu, maddi ve manevi zararlarına ilişkin haklarının saklı tutulmasını talep etmiştir.

82. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmıyorsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

83. Başvurucu vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin tahsilini talep ettiğinden 198,35 başvuru harcı ve 1.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

84. Başvurusunun herhangi bir tazminat talebi olmadığından bu husus değerlendirilmemiştir. Ancak 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, esas inceleme sonunda ihlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedileceği belirtilmiştir. Başvuruda, Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varıldığı gözetilerek ihlal tespitinin yeterli tatmin sağlayamayacağı anlaşılmalı 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurusunun, ifade özgürlüğünün ihlal edildiği yönündeki iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, OYBİRLİĞİYLE,

B. Başvurusunun, Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Muammer TOPAL'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. 198,35 TL harç ve 1.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

D. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına,

E. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere kararın bir örneğinin Ankara 6. Asliye Hukuk Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

F. Bilgi edinilmesi için kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığına gönderilmesine

27/10/2015 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Başvuru Numarası : 2013/8503

Karar Tarihi : 27/10/2015

KARŞIOY GEREKÇESİ

Başvurucunun yazdığı kitabın bir bütün olarak incelenmesinde; ifade özgürlüğü sınırlarının aşıldığı, kitapta sarfedilen sözlerin ve iddiaların demokratik bir toplumda başvurunun ifade özgürlüğü ile başkalarının şöhret veya haklarının korunması arasında makul bir denge teşkil etmediği, ayrıca kitabın ön ve arka kapaklarındaki resim ve tanıtım yazılarının da, başvurunun şeref ve itibara yönelik düşüncelerini ortaya koyduğu, dolayısıyla derece mahkemelerinin bu konudaki tespit ve vardıkları sonucun hukuka uyarlı bulunduğu ve başvurunun Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlâl edilmediği kanaatine vardığımızdan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Muammer TOPAL